

Motion till riksdagen 2020/21:3987

av Aron Emilsson m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2020/21:95 Barns och ungas läsning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och vårda språket i all offentlig verksamhet, samt genom att vårda de institutioner som har i uppdrag att främja språk, läsning och bildning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värdet av en klassikerlista för utvecklandet av språkfärdigheter, bildning och läsglädje och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om punktskriften och rätten till läsförmåga för barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digitalisering av all litteratur som getts ut i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella lånemöjligheter på biblioteken och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om modersmål och litteratur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera vilka andra faktorer som hindrar människor från att ägna sin tid åt det de vill, exempelvis läsning, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Läsfrämjande insatser är av godo och av stor vikt, och vi delar regeringens vision om god läsförmåga bland hela befolkningen. Det är positivt att trenden med försämrad läsförmåga är bruten utifrån det regeringen redovisar i skrivelsen, och att barns och ungas läsförmåga förbättras. Med det sagt borde inte regeringen dra alltför stora växlar avseende Pisaundersökningens resultat eftersom Sverige undantog hela 11,1 procent av eleverna från att göra provet, vilket innebär att resultatet för våra elever var missvisande. De

svenska resultaten i läsförståelse skulle i bästa fall ha varit i nivå med mätningen 2015 om Sverige följt OECD:s regelverk. Det finns alltså all anledning att anta att behovet av att stärka barns och ungas läsande är betydligt större än regeringen ger uttryck för.

Det är viktigt att det finns lika goda möjligheter till en positiv språkutveckling över hela landet, och politiken för läsning har stor betydelse för språkförmågan. Läsning av böcker är av oersättligt värde för det språkbud som varje elev behöver samt lämpar sig dessutom utmärkt som hemläxa och bör därför följas av elever genom hela skolgången efter att de knäckt läskoden. Sverigedemokraterna stöder förslag om att läsning t.ex. ska uppmuntras inom fritidsverksamheten men har ett flertal förslag som sträcker sig längre än regeringens. I dag sätts stödåtgärder in alldeles för sent när elever uppvisar behov av extrainsatser. Uppgifter från Skolverket från 2019/20 visar att 2 procent av eleverna har åtgärdsprogram i årskurs 1, medan drygt 8 procent av eleverna har det i årskurs 9. För att stödåtgärder ska sättas in i tid föreslår vi att elever som inte bedöms ha rimliga möjligheter att klara av nästkommande årskurs ska gå om aktuell årskurs, vilket är ett bra incitament för tidig upptäckt av brister och för att nödvändiga stödåtgärder ska sättas in tidigt i skolgången.

Samhället ska visa att läsning och bildning är viktigt. Det går att delvis göra genom ett läsråd, men även kring vilka värderingar det offentliga sänder ut vad gäller språk och läsning. Det görs genom att värna och vårda språket i all offentlig verksamhet samt genom att vårda de institutioner som har i uppdrag att främja språk, läsning och bildning.

I vårt förslag om kulturkanon ingår framtagandet av en klassikerlista för litteratur. Genom en klassikerlista blir det lättare att ta del av den svenska litteraturskatten genom några av vårt lands främsta verk. En bred läsning av klassiker i skolan leder också till sammanhållning genom gemensamma läsoplevelser, samtidigt som man utvecklar sitt språk och sin förståelse för samhällets och vår kulturs utveckling. En klassikerlista visar även att vi värdesätter vårt språk, och unga som får läsa klassiker får goda förutsättningar att utveckla sina egna färdigheter i svenska. Väl utvecklade språkfärdigheter föder också läsglädje och tillför ytterligare en faktor för att uppskatta litteratur, genom att kunna uppskatta ett rikt och vackert språk.

Biblioteken ska vara en plats för läsning och studier i ro. På vissa platser har man sökt locka grupper till biblioteken genom att tumma på denna hållning. Det är olyckligt eftersom det förtar syftet för de som söker sig till biblioteken som ett tempel för avkoppling genom skönlitteratur, studier och bildning.

På platser där, och i tider när, biblioteksmiljön är mindre tillgänglig fyller digitaliseringen en viktig roll. Digitalisering av samtliga svenska verk skulle öka tillgängligheten till litteratur, inte minst för barn och unga. Samtidigt värnas och säkras tillgängligheten till litteraturen över tid, som dagens och framtidens barn och unga skulle gynnas av. Det här kräver naturligtvis en nationell åtgärdsplan, vilket den nationella biblioteksstrategin påpekat och kommit med förslag om utformning av. Våra nordiska grannländer har i flera avseenden gjort flera framsteg vad gäller digitaliseringen av bibliotekstjänster och visat på flera möjligheter för att utveckla biblioteken såväl i storstad som på landsbygd. Sverige bör se över samordningsmöjligheterna med de andra nordiska länderna i biblioteksfrågor och hur vi kan utbyta erfarenheter och synergieffekter av digitaliseringens möjligheter. Förslaget till nationell biblioteksstrategi understryker även betydelsen av ett nationellt bibliotekskort som gäller vid landets samtliga bibliotek och leder till sökordsoptimering, länkade data, användning av och anknytning till existerande söktjänster och kollaborativa lösningar.

Vi delar inte regeringens inställning till modersmålsundervisning, och således delar vi inte heller regeringens uppfattning rörande modersmålspolitikens del inom läspolitiken. Vi ifrågasätter på goda grunder argumentet att modersmålsundervisning underlättar tillgodogörandet av svenska. Om erhållen modersmålsundervisning vore nyckeln till inläring skulle det tillämpas i flera länder. I Danmark har man slutat med modersmålsundervisning eftersom studier visar att modersmålsundervisning inte gynnar inläring av danska och inte heller inläring av andra ämnen. Det finns ingen anledning att tro att situationen i Sverige skulle vara väsensskild mot i Danmark. Sverige har som land ett särskilt ansvar för litteratur på svenska, för de nationella minoritetsspråken och för personer med funktionsnedsättning. Vi anser t.ex. inte att grupper med annat modersmål än de tidigare nämnda grupperna ska vara en prioritet för biblioteksväsendet. Detta samtidigt som det anmärkningsvärt nog inte är en rättighet för en synskadad att lära sig svensk punktskrift. Det är märkligt att regeringen fortsätter att ignorera att språklagen inte garanterar synskadades rätt till det svenska språket i form av punktskrift.

Regeringen bör även i högre grad utreda om det går att åtgärda några av de faktorer som gör att unga läser allt mindre. Det är mycket som konkurrerar om vår tid i samhället; samtidigt inkommer fler och fler rapporter om att de stora techbolagen skickligt utformar algoritmer som får oss att spendera mer tid på deras plattformar än vi egentligen vill, bl.a. genom att via maskininläring utnyttja våra hjärnors belöningssystem.

Detta påverkar fler delar av livet än läsning, och vi som samhälle behöver fundera över eventuella åtgärder för att motverka beroenden och ofrivilla beteenden som i stor skala hindrar människor från att uppnå sina mål och påverkar psykisk hälsa och möjligheter att nå sin potential inom olika områden, däribland språkfärdigheter och läsande.

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Cassandra Sundin (SD)

Robert Stenkvist (SD)

Jörgen Grubb (SD)

Jonas Andersson i Lingham (SD)

Michael Rubbestad (SD)

Patrick Reslow (SD)